

היפוך מגמה בצפון

- ◀ דה-איראניזציה של לבנון
- ◀ ריסוק חזבאללה
- ◀ שמירה על ביטחון הגבול
- ◀ החזרת תושבי הצפון לביתם
- ◀ פירוז דרום לבנון
- ◀ מעורבות בינלאומית

הביטחוניסטים

מחלקת המחקר

אוקטובר 2024 / תשרי ה'תשפ"ה

איומי חיזבאללה כלפי ישראל

מאז 8 לאוקטובר 2023

אזעקות שנשמעו ברחבי ישראל

+9,400

ק"מ שטח שנשרף

+190,000

ישראלים שפוננו מבתיהם

+62,000

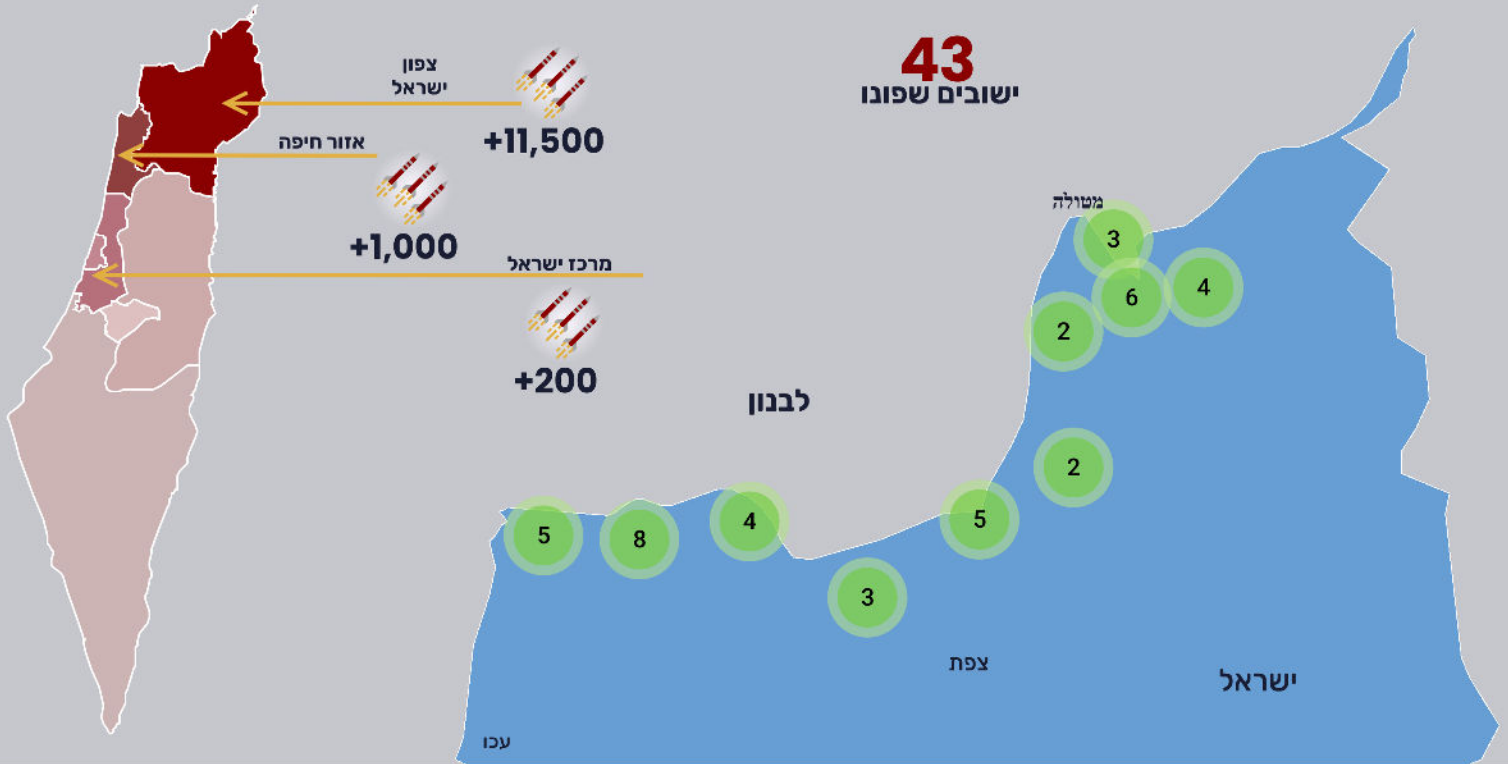
חללים ישראלים

68

הארסנל האווירי של חיזבאללה

+13,000

הארסנל האווירי המוביל של חיזבאללה

רקטות כבדות
מקור: איראן
טווח: 15 ק"מ

רקטות לטווח קצר
מקור: רוסיה ואיראן
טווח: עד 50 ק"מ

טילי שיט DR3
מקור: איראן ורוסיה
טווח: 100-500 ק"מ

רקטות לטווח בינוני
מקור: רוסיה ואיראן
טווח: 50-200 ק"מ

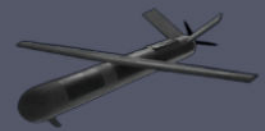
טיל פאתח
מקור: איראן
טווח: 75 ק"מ

טיל פאתח-110
מקור: איראן
טווח: 230 ק"מ

רקטת זלזאל-2
מקור: איראן
טווח: 250 ק"מ

מטוס טקטי סייאד 107
מקור: איראן
טווח: עד 100 ק"מ

הישגים ישראלים בלבנון

4 שבועות של לוחמה התקפית
17 בספטמבר 2024 - 13 באוקטובר 2024

11 חודשים של לוחמה הגנתית
8 באוקטובר 2023 - 16 בספטמבר 2024

+5,000

+7,000

+1,661

+439

35

12

+3,500

+100

50%
מתוך כ-150,000

לא ידוע

ב-17 בספטמבר 2024 התרחש מתקפה מתואמת שבה למעלה מ-4,000 ביפרים שנשאו פעילי חיזבאללה התפוצצו בו-זמנית, מה שגרם לפציעתם של יותר מ-3,500 בני אדם ולהריגתם של עשרות. בימים שלאחר מכן, חיל האוויר הישראלי פתח במבצע עוצמתי והכה באלפי מטרות, כולל חיסול בכירי הנהגת חיזבאללה, ביניהם חסן נסראללה, ב-28 בספטמבר. האירוע הזה מוטט את מבנה הפיקוד של חיזבאללה. פלישה קרקעית שבוצעה ב-1 באוקטובר חשפה מנהרות טרור, חיסלה מאות מחבלים ופירקה תשתיות מרכזיות שחיזבאללה בנה במשך 18 שנים.

הפלישה הקרקעית של צה"ל ללבנון מפנה כפרים שלמים מ:

טילי נ"ט

טילים ומשגרי טילים

נשק קל ותחמושת

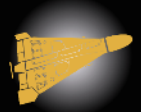
מנהרות טרור

רכבי תקיפה וג'יפים

רחפנים תוקפים וכלי רכב בלתי מאוישים

על עמותת הביטחוניסטים

הביטחוניסטים הינה עמותה המונה למעלה מ-35,000 קצינים בכירים, מפקדים ולוחמים במילואים ואזרחים יוצאי כלל זרועות הביטחון שקמה על מנת להגן על צרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל באופן שיאפשר את קיומה ושגשוגה לדורי דורות.

הקו שלנו ברור: אנו דבקים בזכותה של מדינת ישראל לשכון בגבולותיה הבטוחים, הם גבולות ארץ ישראל; מאמינים כי צרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל נמצאים בראש סדר העדיפויות הלאומי; ומאמינים כי למדינת ישראל אין את הפריבילגיה להפסיד באף מלחמה. על צה"ל לפעול בחופשיות בכל מרחב בכדי לממש את אחריותו ולהגן על מדינת ישראל.

נבהיר כי העמותה איננה מפלגתית, אלא רואה לנגד עיניה את הערכים והחזון המגדירים אותה.

הנהלת העמותה: תא"ל במיל' אמיר אביבי (יו"ר ומייסד), סא"ל במיל' ירון בוסקילה (סמנכ"ל), אור יששכר, איציק לב, אסף ווהל, ג'סיקה ברזני, משה דייזיס, אלי פייפ, אורטל רון, רונית פרקש, אווה נגר, סא"ל במיל' טל ניר, אריאל שפיר, אבי היימן, קרן בלילה

הועד המנהל של העמותה: אלוף במיל' גרשון הכהן, תא"ל במיל' חיים חונן, ניצב בדימ' שלמה קעטבי
בין חברי העמותה: אלוף במיל' יוסי בכר, אלוף במיל' כמיל אבו רוקון, אלוף במיל' יוסי משלב, אלוף במיל' ג'רי גרשון, א' בכיר לשעבר במוסד, מ' בכיר לשעבר בשב"כ, ניצב בדימ' שלמה קעטבי, תא"ל במיל' חסון חסון, תא"ל במיל' הראל כנפו, תא"ל במיל' אביגדור קהלני, תא"ל במיל' יוסי קופרווסר, אל"מ במיל' טל בראון, פרופ' אלכסנדר בליי

הביטחוניסטים • ע"ר 580697472 • idsf.org.il

מחברים: תא"ל במיל' יוסי קופרווסר, אור יששכר, ישי גלב

ייעוץ מקצועי: תא"ל במיל' אמיר אביבי, אלי פייפ

עריכה: אור יששכר

עיצוב גרפי: אודליה יגודייב

פורסם: 29 באוקטובר 2024 / י"ט בתשרי ה'תשפ"ה

התמונה בשער: בכירי חזבאללה המחוסלים, לוחמי צה"ל פועלים בדרום לבנון, חימושי חזבאללה מוחרמים בדרום לבנון | קרדיט: דובר צה"ל

הנתונים עדכניים ל-15 באוקטובר 2024

על מחלקת המחקר

מחלקת המחקר של עמותת הביטחוניסטים שמה לנגד עיניה להיות קול מוביל, רלוונטי ודינמי בדיון הציבורי בישראל שדרך מחקר יישומי מספק לציבור ולמקבלי ההחלטות כלים נחוצים להתמודד עם המציאות המדינית-ביטחונית המתפתחת, תוך השרשת עקרונות וערכי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל על מנת שתשגשג לדורי דורות כמדינת הלאום של העם היהודי.

אנו מקדמים שיח ענייני, מקצועי ומזמין הלוקח בבסיסו את עקרונות וערכי הציונות והביטחון הלאומי של ישראל בתור נקודת פתיחה מובנת מאליה. אלה כוללים את זהותה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הישענותה על החזון הציוני, ביטחון לאומי שנבנה מבפנים כלפי חוץ ממנו נגזרים עקרונות משילות וריבונות, שליטה ביטחונית מלאה של צה"ל במרחב, עוצמה כמקור לשלום, טיפוח ההון האנושי ועיקרון האומה המתגייסת. פעילות המחלקה סובבת סביב שני מישורים משלימים: מחקר ותיווך. אנחנו מספקים דו"חות, מחקרים וניירות עמדה המתמקדים בנושאי הליבה שלנו, בשילוב המלצות מקצועיות. מחקר זה מונגש לציבור ולמקבלי ההחלטות באמצעים שונים, מפגישות עם מקבלי החלטות דרך הופעות בתקשורת ועד הרצאות פתוחות. אנו רואים כנר לרגלינו את החינוך וההכשרה של הציבור ככלל והדור הצעיר בפרט.

ראש המחלקה: אור יששכר

מנחה המחלקה: תא"ל במיל' יוסי קופרוסר

צוות החוקרים: אלוף במיל' גרשון הכהן, תא"ל במיל' אורן סולומון, אל"מ במיל' רונן איציק, סא"ל במיל' מוריס הירש, סא"ל במיל' ד"ר מרדכי קידר, רס"ן במיל' לילך אשתר, ד"ר רות קבסה אברמזון, ד"ר מרטין שרמן, עו"ד יפעה סגל, ערן להב, יורם אטינגר, עו"ד אלי קירשנבאום, עתר פורת, ג'ניפר תיל, שחר ציטרון, סרן במיל' איתי כ"ץ, רס"ן במיל' עמרי גושן, ג'ובאני ג'יאקלונה

תקציר מנהלים

- **המערכה הכוללת בה פתחה ישראל נגד חזבאללה בלבנון, פרצה את המבוי הסתום שאפיין את אחד-עשר החודשים שקדמו לה בגבולה הצפוני.** המערכה כללה למעלה מ-4,000 תקיפות אוויריות, חיסול רובה המכריע של הנהגת ארגון הטרור, לרבות המזכ"ל חסן נסראללה, ופלישה קרקעית מוגבלת שמטרתה להחרים כלי נשק ולהסיר את איום המנהרות ההתקפיות.
- **היציאה למערכה הגיעה לאחר שהחל מ-8.10.2023 חזבאללה מבצע התקפות חוזרות ונשנות כנגד ישראל ללא כל התגרות. התקפות אלה הוגדרו על ידי ארגון הטרור כ"חזית תמיכה לבנונית"** בטבח שביצעה תנועת חמאס ב-7 באוקטובר. עד כה שיגר חזבאללה למעלה מ-10,000 טילים, רקטות, טילי נ"ט וקטב"מים לעבר ישראל, ובכך גרם לעקירתם של למעלה מ-60,000 ישראלים מבתיהם ב-43 ישובים בצפון למשך למעלה משנה.
- **בהיותו בן חסותה של איראן, ארגון חזבאללה נהנה מתמיכה כלכלית ואספקת כלי נשק מתקדמים מטהראן.** כשלוחה קדמית של איראן, הארגון הפך לאיום משמעותי על ישראל, הפר את מאזן הכוחות באיזור, וחזק את הציר השיעי של איראן.
- **במהלך אחד-עשר החודשים הראשונים של המלחמה, מדיניות העין-תחת-עין של ישראל התאפיינה במגננה בצפון, במטרה לאפשר לצה"ל לשים את הדגש על חזית עזה.**
- **יחד עם זאת, החל מאמצע חודש ספטמבר השנה, המומנטום המחודש של ישראל הביא עמו הזדמנות לשנות את מטרות המלחמה.** עד אז מטרותיה היו להגיע להשגת הפסקת אש באמצעות יישום החלטת האו"ם 1701, ובכך לאפשר את חזרת העקורים הישראלים לבתיהם. אולם, הזדמנות זו גרמה לישראל לחתור גם לחיסולו של חזבאללה בלבנון באופן שיוביל לדה-איראניזציה של המדינה, ובכך יחליש את הציר הרדיקלי של איראן ויחזק את הכוחות הפרו-מערביים באיזור.
- **מסמך זה סוקר את האיום הנשקף מחזבאללה כחלק מהציר הרדיקלי של איראן, ומספק המלצות למדיניות ביחס למצב בלבנון לאחר סיום המלחמה.** מצב זה כולל מציאות חדשה בלבנון שאינה מושפעת מאיראן, והחלטה 1701 מתוקנת שתכלול כוחות בינלאומיים עם מנדט ברור לפירוז דרום לבנון. כל זאת, תוך מניעת התחמשות-מחדש של חזבאללה, ופיקוח על הגבול עם סוריה ועל שדה התעופה בבירות במטרה למנוע מאיראן להבריח כלי נשק למדינה.
- **מציאות חדשה זו עשויה להביא לדינמיקה חדשה בין ישראל ללבנון, דינמיקה אשר הוכתבה בחצי המאה האחרונה על ידי גורמים זרים - השתלטות הארגון הפלסטיני פת"ח על דרום לבנון, ובהמשך השתלטות חזבאללה הפרו-איראני על לבנון כולה.**

תוכן עניינים

3	תקציר מנהלים
5	הקדמה
6	איחוד הזירות: לא עוד "המגן של איראן"
8	המלצות מדיניות
8	הגדרה מחדש של מטרות המלחמה
10	תמונת סיום עם מבט לעתיד - הסדר לאחר המלחמה
11	תרחישים מבצעיים לאכיפת הדינמיקה הביטחונית החדשה בלבנון
11	כשלונו של יוניפי"ל לאכוף שלום וביטחון בדרום לבנון
13	רקע: מגמות המלחמה בחזית הצפונית
13	פעילות צה"ל בלבנון בין ה-8 באוקטובר 2023 ל-17 בספטמבר 2024
13	התמקדות בעזה
13	צבא קטן יותר
14	11 חודשי מגננה מול חזבאללה
14	התקפות חזבאללה
15	תקיפות ישראליות
16	ספטמבר: מעבר למתקפה
16	תקיפות ישראליות
17	התקפות חזבאללה

הקדמה

במהלך אחד-עשר חודשי העימות, לאחר שחזבאללה עשה יד אחת עם חמאס ופתח ב"מלחמת התשה" ב-8 באוקטובר - יום אחד לאחר טבח ה-7 באוקטובר - **ספגה ישראל למעלה מ-10,000 תקיפות של חזבאללה** על איזור הצפון שלה. חזבאללה שיגר טילים, רקטות, כטב"מים התקפיים איראניים מהסוג שאיראן מספקת לרוסיה לטובת הפלישה הבלתי חוקית שלה לאוקראינה, טילי נ"ט ואמצעי לחימה נוספים. ישראל פינתה למעלה מ-60,000 תושבים מ-43 יישובים, וכך נשאר המצב לאורך כל התקופה הזו.

מתחילת **מבצע "חצי קיץ"**, ביצעה ישראל יותר מ-4,000 תקיפות אוויריות; יצאה לפעולה קרקעית לעיירות הגבול בלבנון שבהן נמצאו מנהרות התקפיות, תשתיות צבאיות משמעותיות וציוד המיועד ליחידת העלית רדואן, במטרה לתקוף את צפון ישראל; ולפי דיווחים בתקשורת אף הוציאה לפועל מבצע לפיצוץ איתוריות ומכשירי קשר, אשר הוציא מתפקוד אלפים מחמושי הארגון. נוסף על כך, ישראל גם חיסלה את שדרת ההנהגה הבכירה של חזבאללה, לרבות מי שניהן כמזכ"ל ארגון הטרור לאורך שנים ארוכות, חסן נסראללה, וככל הנראה גם את יורשו, האשם צפי אלדין, המפקד הצבאי הבכיר של חזבאללה, פאדי שוכר ובכירים נוספים. לרבים מהם היה גם **דם של חיילים אמריקאים וצרפתים על הידיים**, לאור מעורבותם בפיגועים בבסיסי הכוח הרב-לאומי בבירות בשנת 1983, אשר הביאו למותם של 241 אנשי צבא אמריקאיים ו-58 צנחנים צרפתים. חלקם אף היה מעורב בפיגועים נגד הקהילה היהודית בבואנוס איירס ב-1992 ו-1994.

לאחר מבוי סתום שנמשך אחד-עשר חודשים, שבמהלכם מייקדה ישראל את המאמץ המלחמתי בחזית עזה, הגיעה החזית הלבנונית, שעמדה בסימן איומים מצד חזבאללה ופעולות טרור של הארגון, לנקודת מפנה משמעותית. ב-8 באוקטובר 2023, **פתח ארגון הטרור הלבנוני חזבאללה, הנתמך על ידי איראן, במערכה נגד ישראל ללא כל התגרות קודמת מצידה. חזבאללה הגדיר זאת כ"מלחמת תמיכה" בזועות שביצע חמאס ב-7 באוקטובר** ובמלחמה שפרצה בעקבותיהן, תוך שהוא תוקף את אזרחיה באש בלתי פוסקת. ב-17 בספטמבר 2024, **ישראל פרצה את המבוי הסתום, החליפה את מדיניות העין-תחת-עין ואת הגישה ההגנתית בה נקטה עד אז, והחלה לנקוט בגישה אגרסיבית יותר ביחס לאיום מצד חזבאללה.** מאמץ מתוחכם ומתואם זה הגדיר מחדש את כללי הלוחמה המודרנית, תוך שהוא עולה על הציפיות של מומחי ביטחון רבים. ישראל הגדירה יעד ברור למלחמה; **להחזיר לבתיהם את 60 אלף העקורים שפוננו מהיישובים בצפון ישראל.**

עד לאותו רגע, ישראל נקטה בגישה מגננתית כלפי לבנון, וכן כלפי יהודה ושומרון, החות'ים והמשטר האיראני. בתוך כך, נמנעה ישראל מיוזמות פרואקטיביות ומיציאה למלחמה כוללת בזירות אלה, תוך שהיא מודעת למגבלותיה המבצעיות בכל הנוגע לניהול מערכה רב-זירתית. כעת, כאשר הזירה העזתית נכנסה למעין "שגרת מלחמה", ונקרתה בדרכה של ישראל הזדמנות מבצעית בלבנון, זנחה ישראל את גישתה המתגוננת והמגיבה, אשר זכתה ללא מעט ביקורות, ויצאה למתקפה כוללת נגד חזבאללה.

איחוד הזירות: לא עוד "המגן של איראן"

של פת"ח על דרום לבנון, ובהמשך השתלטות של איראן על המדינה כולה, פגעו באופן מכריע ביחסיה עם ישראל, וסללו את הדרך למצב המלחמה הנוכחי.

איראן הקימה את ארגון חזבאללה כבן חסותה בלבנון בשנות השמונים. היה זה במהלך מלחמת לבנון הראשונה, בעת שצה"ל ביסס נוכחות קבע של בדרום לבנון בעקבות שנים של טרור פלסטיני בלתי פוסק כלפי יישובי צפון ישראל ביוזמת תנועת פת"ח של ערפאת. עד מהרה, תפס הארגון דריסת רגל במדינה ומילא את הוואקום שנוצר בה לאורך שנים ארוכות בהן נקרעה לבנון על ידי מלחמות אזרחים מדממות. מאז, הפך הארגון לאחת המיליציות העשירות והמצוידות ביותר בעולם בזכות כלי נשק מתקדמים מתוצרת איראן ויכולות ייצור עצמי, והתפתח לכדי כוח פוליטי עוצמתי ששולט דה-פקטו בלבנון. הממשלה הרשמית מתקפלת בפני רצונו של חזבאללה, ובעקיפין בפני רצונה של איראן.

חזבאללה נהנה מתקציב שנתי של למעלה ממיליארד דולר, כ-700 מיליון מתוכם מקורם באיראן, ולפי דיווחים החזיק לפני המלחמה ביותר מ-150 אלף פריטי תמ"ס כולל טילים מדויקים, רקטות, כטב"מים התקפיים ועוד. בנוסף, חזבאללה בנה ופיתח את יחידת העלית "כח רדואן" עבור תוכניתו הגדולה להשתלט על איזור הגליל בישראל, לכבוש יישובים ולקחת בני ערובה, בתרחיש דומה לטבח שביצעה חמאס ב-7 באוקטובר.¹

חזבאללה אף הקים מפלגה פוליטית, אשר רשמה הישגים כבירים בפוליטיקה הלבנונית כחלק מ"מחנה ה-8 במרץ". המפלגה זכתה במושבים רבים בפרלמנט ואף הצטרפה לממשלה.

לאחר המתקפה של חמאס ב-7 באוקטובר החלה מערכה רב-זירתית נגד ישראל בהובלת איראן, אשר מסגרה מחדש את המלחמה לא רק כמלחמה בין ישראל לחמאס במסגרת הסכסוך הישראלי-פלסטיני, אלא כמלחמה בין ישראל לאיראן. חזבאללה מיתג את מעורבותו במלחמה כ"מלחמת תמיכה" בחבריו ל"ציר ההתנגדות" בעזה, תוך שהוא תורם תרומה שלא ניתן להתעלם ממנה למאמצים לפצל את המשאבים ואת תשומת הלב של ישראל. פעילות זו היוותה חלק מאסטרטגיה איראנית של איחוד זירות: שילוב מאמצים מלחמתיים במספר זירות, במטרה להסיח את דעתה של ישראל, להתישה ולהגביל את יכולתה למקד את הלחימה שלה.

נסראללה כינה זאת "חזית התמיכה הלבנונית", והתרברב במספר הזדמנויות בדבר עוצמתו הצבאית של חזבאללה, אשר עושה שימוש בטיילים חדשניים ו"מתיש" את ישראל ב"מלחמת התשה". ההסלמה בקיץ גרמה לנסראללה להכריז על דינמיקה איזורית חדשה.

לפיכך, למתקפה הצבאית שיזמה ישראל לסיכול איום זה יש פוטנציאל לא רק לצמצם את היכולות והרלוונטיות של חזבאללה, אלא גם והשפיע בעקיפין על חזיתות נוספות. הישגים משמעותיים בזירה הלבנונית עשויים להשפיע על קבלת ההחלטות של חמאס בעזה ולגרום לו להסכים לעסקת חטופים בסדר גודל משמעותי בתנאים עדיפים מבחינת ישראל.

חזבאללה הוקם כשלוש (פרוקסי) איראני במטרה לשנות מהיסוד את מאזן הכוחות השיעי האזורי מול ישראל, ולכפות עליה לחשב מחדש את גישות ההגנה וההרתעה שלה. לישראל אין כל טענה או סכסוך מול לבנון, מדינה אשר נחשבה בעבר ל"שוויץ של המזרח התיכון" ולמועמדת טבעית לחתימה על הסכם שלום עם ישראל. יחד עם זאת, ההשתלטות

¹ לעיון נוסף, ראו מחלקת המחקר של הביטחוניסטים, חזבאללה: על סף פיצוץ?, <https://idsf.org.il/papers/>, חזבאללה-על-סף-פיצוץ/

איראן עצמה. בעקבות 181 הטילים הבליסטיים ששוגרו מאיראן לישראל ב-1 באוקטובר, ישראל פעלה בשטחה של איראן לראשונה אי פעם. ישראל הצהירה נחרצות שלא תאפשר לאיראן להגיע אי פעם לנשק גרעיני. כמו כן, חזבאללה נפגע במידה כזו, שלא יוכל עוד להרתיע את ישראל כפי שהרתיע בעבר. בכך ניתן לישראל מרחב פעולה גדול יותר לניצול ההזדמנות לתקוף את תוכנית הגרעין של איראן בצורה ישירה, ככל שתבחר בכך.

על מנת למנוע מתקפה ישראלית אפשרית על איראן, הובהר כי במקרה כזה תופעל עוצמתו של חזבאללה, אשר ימטיר על ישראל אלפי טילים, רקטות וכטב"מים מדי יום. הבנה זו הפכה את המשוואה הניצבת בפני מקבלי ההחלטות הישראלים למורכבת בהרבה. נסראללה מיצב עצמו כ"מגן לבנון", אולם ארגונו הפך במידה הולכת וגוברת ל"מגן איראן".

כעת, משנשחק הקלף של חזבאללה משמעותית, ישראל נהנית מיד חופשית הרבה יותר לפעולות מול

חיילי צה"ל בדרום לבנון (מקור: דובר צה"ל)

תקיפות צה"ל בביירות, לבנון (מקור: אבו עלי אקספרס בטלגרם)

המלצות מדיניות

הגדרה מחדש של מטרות המלחמה

הנסיבות החדשות בחזית הלבנונית נותנות כעת לישראל ולקהילה הבינלאומית הזדמנות לבחון מחדש את מטרות המלחמה. אם עד עתה היו לה שתי מטרות מרכזיות: לאכוף את החלטת מועצת הביטחון 1701 ולהחזיר את תושבי הצפון לביתם, הרי שעכשיו יש להגדיר מחדש את מטרותיהן: **חיסול מוחלט של חזבאללה והתחלה של עידן חדש בהיסטוריה של המדינה הלבנונית שסועת המלחמות.** גם החלשת חזבאללה, ואף הורדת הקלף של חזבאללה מהשולחן, תהווה מהלומה ניצחת לציר האיראני ולכוחות הפרו-שיעיים באזור.

בעלות בריתה של ישראל, בראש ובראשונה ארצות הברית, יעצו לישראל שלא "להסלים" את המצב, ולהסכים להפסקת אש שבמהלכה יתקיים משא ומתן על הסדר סופי. יחד עם זאת, **ישראל נתנה כל הזדמנות לדיפלומטיה לאורך אחד-עשר חודשים שהתאפיינו בהסלמה ועימות שלא קדמה לו כל התנרות, ביוזמת איראן והפרוקסי שלה, חזבאללה.** גורמים רבים בלבנון הביעו אף הם את מורת רוחם מהתוקפנות של איראן וחזבאללה, ואת התנגדותם למחיר שמשלמת ארצם בעודה משמשת ככלי-משחק בתוכנית הכוללת של איראן במזרח התיכון. **ישראל הסכימה להסתפק באכיפת החלטת מועצת הביטחון של האו"ם 1701, למרות שיוניפי"ל הוכיח עצמו ככוח בלתי יעיל** בכל הנוגע לסיכול האיום החמור על אזרחים ישראלים, ולמימוש המנדט שלו כדי להבטיח שכוחות חזבאללה לא יורשו להיכנס לדרום לבנון.

כל זאת מתרחש על רקע הפעם האחרונה בה ישראל הסתמכה על הדיפלומטיה הבינלאומית כדי להבטיח את הביטחון בגבולה הצפוני, אז באה לעולם החלטה

1701, אשר הובילה ליציאת הכוחות הישראליים מדרום לבנון בשנת 2006. התוצאה הייתה שבחלוף פחות מעשרים שנה, חזבאללה הגדיל משמעותית את יכולותיו והתבסס לאורך הגבול עם ישראל, ממש למרגלות מגדלי התצפית של יוניפי"ל. יוניפי"ל והחלטה 1701 נועדו למנוע בדיוק את המלחמה שאנו נמצאים בה כיום, ואשר עלתה בחיי ישראלים ולבנונים רבים.

אשר על כן, המאמץ הכביר שמשקיעה ישראל כדי לעקור את האיום של חזבאללה מן השורש, נועד **ליצור תנאים טובים בהרבה ליציבות לאורך הגבול עם לבנון אחרי עשורים של מלחמה, ולהגביר את המאמצים הדיפלומטיים בליווי פעולות צבאיות אסרטיביות.**

ישראל ניצבת איפוא בפני אתגר משולש:

- ריסוק היכולות הצבאיות של חזבאללה
- מניעת התחמשותו מחדש ופריסת כוחותיו מחדש בדרום לבנון
- יצירת מציאות חדשה בלבנון

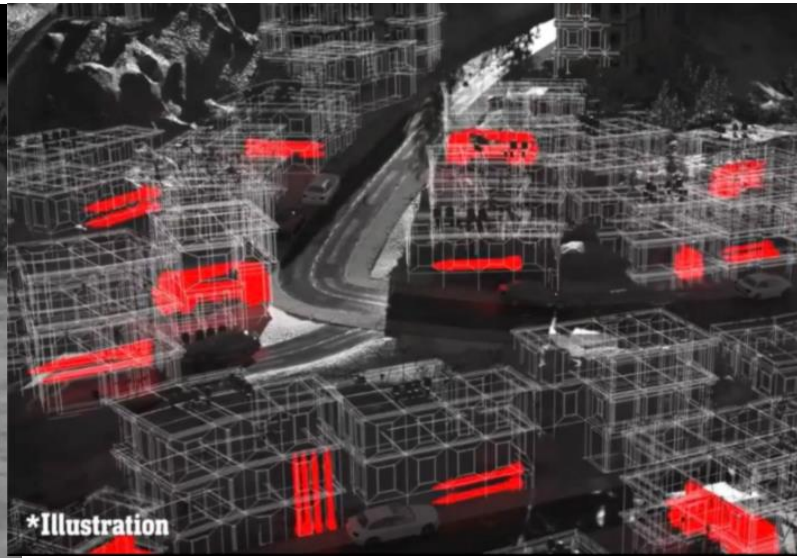
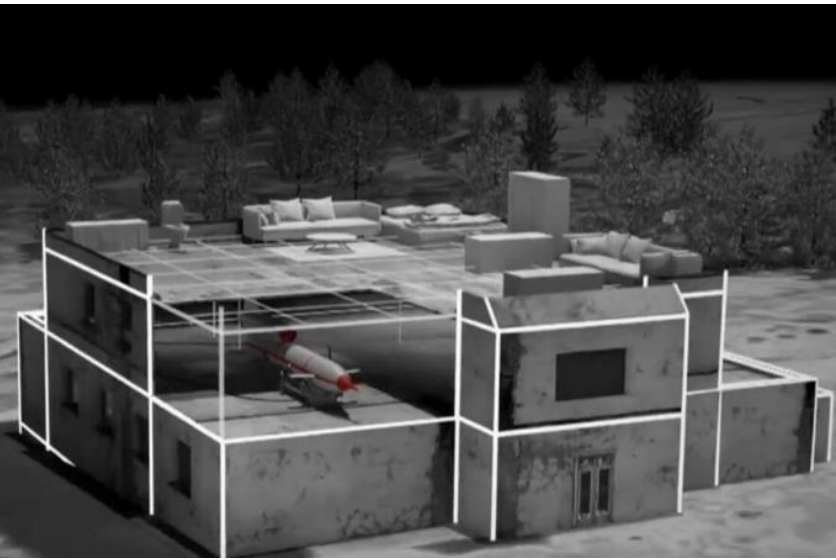
להלן המלצותינו למטרות המלחמה האסטרטגיות של ישראל:

- 1. חיסול מוחלט של חזבאללה ככוח לוחם רלוונטי,** תוך המשך הנחתת מהלומות על תשתיותיו הצבאיות, מחסני האמל"ח שלו, מנהרותיו ההתקפיות, פעיליו ובכיריו.
- 2. מניעת האפשרות להתחמשות מחדש של חזבאללה על ידי אחד מהתרחישים שיפורטו.**
- 3. החזרת העקורים הישראלים לבתיהם בצפון,** לאחר למעלה משנה של פינוי מבתיהם בשל המתקפה של חזבאללה, וזאת על ידי הבטחת

ליצור רצועת ביטחון בין יישובי הצפון לבין שטח לבנון.

4. גיוס תמיכה בינלאומית להבטחת הסדר בינלאומי ארוך-טווח בלבנון שיקדם יציבות פוליטית וחברתית במדינה, תוך חיזוק פלגים בלתי אלימים.

הביטחון לאורך גבול הצפון באמצעות אחד מהתרחישים שיפורטו מטה. יש להניח שצה"ל ידרש להמשיך בנוכחותו באיזור בעתיד הנראה לעין, עד אשר יגובש הסדר בינלאומי הניתן לאכיפה או כל הסדר בר-קיימא אחר, על מנת

אילוסטרציה של תשתית טרור של חזבאללה בלבנון (מקור: דובר צה"ל)

חברי הפורום הבכיר של ארגון הטרור חיזבאללה שחוסלו

					
חסן נסראללה					
מנהיג ארגון הטרור חיזבאללה					
					
האשם צפי אלדין	עלי חסין הזימה, "אבו עבדאללה מרתצ'א"	פואד שוקר, "סיד מחסן"	איברהים עקיל	עלי נכרי	איברהים מחמד קביסי, "אבו מוסא"
יזר המוסקה המבצע	מפקד מטה המודיעין	המפקד הטכני הבכיר ביותר	ראש מערך המבצעים	מפקד חזית הדרום	ראש מערך הטילים והרקטות
					
מחמד חסין טרור, "אבו צאלח"	טהיל חסין חסיני, "סיד אחמד"	מחמד רשיד סכאפי, "חאגי מצעב"	דז' אלפקאר חנאוי	מחמד יעפר קציר, "שיח' צאלח"	נביל קחואק
מפקד היחידה האווירית	ראש מערך המטה	ראש מערך הקשר	מפקד דיוויזיית זמאמס חסין	מפקד היחידה להגברת אמצעי המוקד נשיראן ומלוחמת לוחיבאללה בזבנון (יחידה 4400)	מפקד יחידת הביטחון המוגד של חיזבאללה

אילוסטרציה של בכירי חזבאללה שחוסלו, כולל המזכ"ל חסן נסראללה (מקור: דובר צה"ל)

תמונת סיום עם מבט לעתיד - הסדר לאחר המלחמה

אלה חיוניות אם ברצוננו למנוע מלבנון להמשיך ולשמש ככלי משחק במסגרת המדיניות האיזורית האיראנית. לפיכך, יש להעצים פלגים אנטי-איראניים מ"מחנה ה-14 במרץ".

השגת יעדים אלו תתאפשר אך ורק במידה שיתרחש בלבנון שינוי דרמטי ועמוק. לבנון חייבת להשיב לעצמה את ריבונותה ולחזור להיות בעלת שליטה מלאה על השימוש בכוח משטחה.

להלן מספר קווים מנחים אסטרטגיים מומלצים לתמונת המצב שלאחר המלחמה בלבנון:

להלן המלצותינו ליעדים צבאיים ספציפיים להסדר שלאחר המלחמה:

1. **פירוז דרום לבנון:** איזור זה, השוכן בסמיכות לגבול עם ישראל, שימש לאורך השנים כפלטפורמה לשיגור מתקפות נגד ישראל וכמקור איום על תושבי הצפון. כל תרחיש ששיג פינוי מלא של האוכלוסיה השיעית הפרו-איראנית או נוכחות צבאית אפקטיבית ומשמעותית הינו הכרחי להשגת יעד זה.
2. **אבטחת הגבול בין לבנון לסוריה:** נתיב זה איפשר את התחמשותו המתמשכת של חזבאללה על אדמת לבנון על ידי הברחת אמל"ח איראני לשטח המדינה. החל מ-2011, ישראל תוקפת משלוחי ומחסני אמל"ח בסוריה, כדי למנוע זרימה של אמל"ח מתקדם, או כל אמל"ח שהוא, מסוריה ללבנון. כל הסדר לאחר המלחמה חייב לכלול בידוק ראוי ואפקטיבי של כל הסחורות שנכנסות מסוריה ללבנון דרך מעברי הגבול היבשתיים, במטרה למנוע את המשך הברחות האמל"ח.
3. **אבטחת שדה התעופה הבינלאומי של ביירות על שם רפיק אלחרירי:** שדה תעופה זה עלול לשמש להברחת אמל"ח איראני ללבנון. בידוק ראוי ואפקטיבי של כל הסחורות המגיעות לשדה התעופה חיוני כדי למנוע מאיראן לנצל לרעה.
4. **אימון וחיזוק צבא לבנון** על מנת שיתפקד ככוח המזויין היחיד בלבנון, ייתכן בתמיכה בינלאומית.

1. **דה-איראניזציה של לבנון:** פירוק כלל התשתית

הארגונית של חזבאללה והשמדת המסה העיקרית של יכולותיו הצבאיות. כל השפעה איראנית בלבנון חייבת להפוך לנחלת העבר, בדומה לדה-סובייטיזציה שעברה מזרח אירופה בעקבות קריסת ברית המועצות. החלשת פלגים השיעיים הנאמנים לאיראן וחיזוק פלגים אחרים צריכים לעמוד בראש סדר העדיפויות הבינלאומי. מדובר בהזדמנות פז לעקירה מן השורש של ההשפעה האיראנית המזיקה בלבנון אחת ולתמיד, בפרט לאור הייאוש שמביעים לבנונים כה רבים למול האופן בו איראן חטפה את לבנון, ולמול התוקפנות של חזבאללה כלפי ישראל. ניתן יהיה לעשות זאת בעזרת מדינאים לבנונים מובילים וקולות רבים בציבוריות הלבנונית.

2. **אכיפת החלטת מועצבת הביטחון של האו"ם**

1559: החלטה זו משנת 2004 קראה לפירוק חזבאללה וכל מיליציה חמושה אחרת בלבנון מנשקם, ולקיום בחירות חופשיות והוגנות.

3. **יצירת עידן פוליטי חדש בלבנון:** חזבאללה,

הפלג השיעי הנאמן לאיראן, השתלט בפועל על מדינה הטרונגנית זו, הכוללת קבוצות אתניות רבות - סונים, נוצרים, דרוזים ואחרים - ובכך הפר את האיזון העדין שעיצב עד אז את הפוליטיקה והחברה הלבנונית. עריכת בחירות לנשיאות ותמיכה רחבה בהתנגדות מוחלטת לכל נוכחות פרו-איראנית בפוליטיקה הלבנונית, באופן הדומה לדה-רוסיפיקציה של הפוליטיקה האוקראינית - כל

תרחישים מבצעיים לאכיפת

הדינמיקה הביטחונית החדשה בלבנון

במטרה לחולל דה-איראניזציה של לבנון ולמנוע את התחמשותו מחדש של חזבאללה, יש לשקול את התרחישים הבאים, על יתרונותיהם וחסרונותיהם:

1. תיקון החלטת מועצת הביטחון של האו"ם

1701: ההחלטה הקיימת לא השיגה את מטרתה העיקרית - מניעת נוכחות של חזבאללה בדרום לבנון (ראו: [מחלקת המחקר של הביטחוניסטים - מהי החלטה 1701 של מועצת הביטחון של האו"ם?](#)). לפיכך, יש צורך בעדכון משמעותי של החלטה זו, בין היתר על ידי חיזוקה והפיכתה להחלטה עם יותר "שיניים". **על כוחות האו"ם להתחלף בכוח בעל משימה ברורה יותר, שיהיה בעל מנדט לאכוף אותה, בניגוד לאופי הפעילות הנוכחי של יוניפי"ל. נוסף על כך, יש לנטר את מעברי הגבול היבשתיים עם סוריה.**

2. **איזור חיץ בדרום לבנון:** יש להקים בדרום לבנון איזור חיץ שימנע מחזבאללה או כל קבוצה חמושה אחרת להטיל איום קרקעי ישיר על ישראל. **חיילי צה"ל צריכים להיות חלק ממציאות חדשה זו,**

בצורה מזו או אחרת. יש להחליט בסוגיה אם יש לפנות את כלל האוכלוסייה השיעית מהאיזור הסמוך לגבול עם ישראל בדרום לבנון, על מנת למנוע סיכוי עתידי להיווצרות מחדש של איום באש ישירה מצד ארגון פרו-איראני.

3. פריסה פוטנציאלית של כוחות בינלאומיים

סביב לבנון, בדומה למודל היוגוסלבי של

נאט"ו: לאחר מלחמות הבלקן, האיזור של יוגוסלביה לשעבר, אשר היה בעבר שסוע מלחמות, הפך שקט במידה יחסית ונהנה מתיירות ומשגשוג למרות המתחים הקיימים. יש לסייע ללבנון לצמוח מהדינמיקה הנוכחית ולאכוף את פירוקן מנשק של מיליציות במדינה באמצעות נאט"ו או כוחות בינלאומיים אחרים שיבטיחו את הביטחון בדרום לבנון, במעברי הגבול היבשתיים עם סוריה ובשדה התעופה הבינלאומי של ביירות. יתכן גם שיעלה הצורך לחלק את המדינה לאיזורי שליטה תוך אכיפת יציבות חברתית בין הפלגים השונים.

4. על הקהילה הבינלאומית, לרבות האיחוד

האירופאי והאו"ם, ללכת בעקבותיה של ארצות הברית ולהכריז על חזבאללה כולו כארגון טרור.

כשלונו של יוניפי"ל לאכוף שלום וביטחון בדרום לבנון

ידי יצירת איזורים אסורים לגישה ושימוש בארגוני כסוי אזוריים, כגון "ארגוני סביבה", כדי להסוות מתקנים צבאיים. בכך הגביל חזבאללה את יכולת הניידות של כוח שמירת השלום ואת יכולתו לאכוף את המנדט שניתן לו. **נוכחותו הסמלית של יוניפי"ל לא הצליחה למנוע את בניין הכוח הגובר של חזבאללה, והותירה אותו חסר כל יכולת לממש את מטרות הליבה שלו ולהבטיח שצפון ישראל לא יהיה תחת איום פלישה ישירה של כח רדואן, או של יכולותיו הרקטיות.**

כוח האו"ם הזמני בלבנון (יוניפי"ל) הוקם בשנת 1978 כדי לפקח על נסיגת ישראל מלבנון ולסייע בהשבת השלום. הגם שכך, מאז מלחמת לבנון השנייה בשנת 2006, המנדט שניתן לכוח הורחב, וכלל את פירוק חזבאללה מנשקו ופיקוח על הקו הכחול. למרות שבשיאו, הגיע מספר אנשי יוניפי"ל ליותר מ-10,000, הכוח הפך במידה רבה לבלתי אפקטיבי והוגבל על ידי ההשפעה הגוברת של חזבאללה בדרום לבנון. חזבאללה כרסם באופן שיטתי במעמדו של יוניפי"ל על

מבני הכוח המקומיים ומספר פרצות בחוק, הפכו את יוניפי"ל למשקיף פסיבי, חסר יכולת לפרוק את חזבאללה מנשקו או לשמור על השלום. **כל הסדר אפקטיבי לאחר המלחמה בין ישראל ללבנון צריך בהכרח לשדרג משמעותית את היכולות למנוע התחמשות מחדש של חזבאללה בדרום לבנון.**

המגבלות המבצעיות של יוניפי"ל ניכרו גם בתקריות ספציפיות, בהן אנשיו נחסמו, נתקלו במארבים ואפילו נהרגו כאשר ניסו לסייר באיזורי מפתח. חזבאללה הגביל את יכולת התנועה של אנשי יוניפי"ל באופן רציף והפך איזורים קריטיים לבלתי נגישים עבורו, מה שאיפשר לארגון להרחיב את תשתיותיו הצבאיות באין מפריע. המניפולציות האסטרטגיות של חזבאללה, בשילוב עם

תשתיות טרור של חזבאללה שנחשפו בדרום לבנון, כולל מנהרות התקפיות ואמצעי לחימה מתקדמים (מקור: דובר צה"ל)

רקע: מגמות המלחמה בחזית הצפונית

פעילות צה"ל בלבנון בין ה-8 באוקטובר 2023 ל-17 בספטמבר 2024

להפנות משאבים משמעותיים לאיומים פוטנציאליים אחרים או לחזיתות אחרות באותו השלב.

צבא קטן יותר

בין 2006-2023, צה"ל עבר שינויים משמעותיים בכל הנוגע לגודלו ומבנהו, באופן ששיקף תמורות שחלו באסטרטגיה הצבאית, סדרי עדיפויות תקציביים והתפתחויות טכנולוגיות. באותה התקופה, צומצמו מספר האוגדות, מספר הטנקים ומספר הלוחמים הסדירים, במסגרת התאמת צה"ל לאתגרי הביטחון החדשים, ובנוסף הושם דגש על יכולות הייטק על חשבון כוח אדם יבשתי וציוד כבד. להלן השוואת מספר האוגדות, הטנקים והלוחמים בשירות סדיר בצה"ל בין השנים 2006 ו-2023.

השוואה בין 2006 ל-2023:

- אוגדות: צמצום מכ-15 ב-2006 ל-10 ב-2023.
- טנקים: צמצום מכ-3,800 ב-2006 ל-1,650 ב-2023.
- לוחמים בשירות סדיר: צמצום מכ-186,500 ב-2006 לכ-170,000 ב-2023.³

בעקבות מתקפת חמאס ב-7 באוקטובר, חזבאללה החל לשגר רקטות, כטב"מי תקיפה וטילי נ"ט לצפון ישראל. באותו שלב, צה"ל התמקד בעיקר בתגובה לאיומים מידיים בחזית הדרומית. לאור זיהוי הפוטנציאל כי חזבאללה יזום אף הוא מתקפה קרקעית רחבת-היקף באמצעות יחידת העיית שלו, כח רדואן, קיבל הקבינט הישראלי החלטה אסטרטגית לאזן את פריסת הכוחות הקרקעיים על ידי העברת מספר אוגדות לגבולה הצפוני. ב-16 באוקטובר 2023, החלה ישראל לפנות 61 אלף תושבים מ-43 יישובים השוכנים לאורך גבול הצפון, כדי להפחית את רמת האיום עליהם. מאז ועד ה-17 בספטמבר 2024, צה"ל נקט בגישה הגנתית בצפון, תוך שהוא מגיב בזהירות ובאותה המטבע לפרובוקציות של חזבאללה, כל זאת על מנת להימנע מהסלמת העימות לכדי מלחמה כוללת. החלטה זו נבעה ממספר סיבות אסטרטגיות.

התמקדות בעזה

ב-7 באוקטובר, יצאה חמאס למתקפה רחבת-היקף על ישראל, שבה נרצחו 1,211 אזרחים וחיילים ונחטפו 250 מתקפה חסרת תקדים זו תפסה את הממשלה והצבא לא מוכנים ברמה המודיעינית וברמת המוכנות המבצעית. בהיעדר אסטרטגיה שגובשה מראש לטיפול במשבר בסדר גודל שכזה, החליטה ההנהגה הישראלית למקד את מלוא משאביה הדיפלומטיים, הצבאיים והלוגיסטיים בחזית העזתית, מתוך רצון שלא

² לצפייה בנתונים המלאים על מתקפת ה-7 באוקטובר והמלחמה שפרצה בעקבותיה, ראו מאגר מלחמת ישראל (Israel War Database), כאן: warinisrael.org

³ על פי המכון הבינלאומי ללימודים אסטרטגיים (IISS), דו"ח "המאזן הצבאי 2023" [/https://www.iiss.org/publications/the-military-balance](https://www.iiss.org/publications/the-military-balance)

<https://english.alarabiya.net/topics/palestinian-israeli-conflict/2023/10/19/Israel-s-military-strength-with-billions-in-defense-expenditure-and-US-aid>

הסיבות המרכזיות לצמצומים בצה"ל:

1. השינוי האסטרטגי:

האסטרטגיה הצבאית של ישראל השתנתה מהיערכות למלחמות קונבנציונליות בהיקף רחב עם מדינות שכנות לטיפול באיומים א-סימטריים דוגמת חמאס וחזבאללה. הדבר הוביל לשימת דגש על ניידות, כוחות מיוחדים, מודיעין ותקיפות אוויריות מדויקות, על חשבון אוגדות שריון כבדות.

2. התפתחויות טכנולוגיות:

צה"ל השקיע משאבים רבים בהגנה מפני טילים (כגון כפת ברזל), לוחמת סייבר, מודיעין, כטב"מים וחימוש מונחה מדויק. הדבר אפשר לצה"ל לשמר אפקטיביות תוך הפחתת ההסתמכות על כוח אדם וציוד כבד כגון טנקים.

3. מגבלות תקציביות:

תקציבי הביטחון צומצמו לאורך השנים, תוך הפניית משאבים לטכנולוגיות מתקדמות, הגנה מפני טילים ועליונות אווירית, דבר אשר הוביל לקיצוצים בכוחות יבשתיים מסורתיים ובאוגדות שריון גדולות.

צמצום זה משקף מגמה רחבה יותר שמטרתה הוגדרה הפיכת צה"ל לצבא קטן וזריז יותר, המבוסס על טכנולוגיה מתקדמת ועוצמה אווירית, תוך התרחקות ממודל הלוחמה הקונבנציונלית רחבת-ההיקף, אשר שלט בתפיסה הצבאית של ישראל בעשורים קודמים.

אולם, לאור יישום אסטרטגיה זו, לא היה בידי צה"ל היקפי הכוחות הדרושים לניהול מלחמה כוללת הן בעזה והן בלבנון. לכן, בין היתר, אחד-עשר החודשים הראשונים של המלחמה התמקדו בחזית העזתית, בעוד החזית הלבנונית נותרה חזית של מגננה.

11 חודשי מגננה מול חזבאללה

לאורך העימות בן אחד-עשר החודשים בין ישראל לחזבאללה, נוצר מעין סטטוס קוו בלתי רשמי, אשר הכתיב את היקף ועומק התגובות של שני הצדדים. ניכר היה ששני הצדדים כיילו את תגובותיהם בהתאם להיקף התקיפות של הצד השני והשפעתן. כך למשל, כאשר חזבאללה שיגר רקטה שנפלה 5 ק"מ בעומק שטחה של ישראל, ישראל הגיבה בצורה פרופורציונלית לאותו טווח. בדומה לכך, כשחזבאללה שיגר מטח טילים גדול יותר, תגובתה של ישראל הייתה עוצמתית הרבה יותר. בשלב מסוים, צה"ל הודיע כי הוא משנה את הטקטיקה ועובר לתקיפות מקדימות נגד פעילים המתכוננים לשגר רקטות, בנוסף לחיסולי בכירים במטרה לפגוע באופן הדרגתי ביכולות הפיקוד והשליטה של חזבאללה. בהתאם לשינוי זה, חוסלו בכירים בארגון, כגון וויסאם

אלטוויל, מפקד כח רדואן (8 בינואר 2024), וטאלב עבדאללה, מפקד יחידת נאצר (11 ביוני 2024).

חזבאללה היה הצד שהכריז מלחמה על ישראל ופתח בתקיפות נגדה ב-8 באוקטובר 2023, ורוב הזמן היה זה חזבאללה שהכתיב את הקצב. פעולות הארגון, בהתאם להוראות מטהראן, היו אלה שהכתיבו את טיב ההסלמה וחילופי האש.

התקפות חזבאללה

במהלך תקופת המבוי הסתום של המלחמה, חזבאללה שיגר לעבר ישראל קרוב ל-9,800 רקטות, טילים וכטב"מים, בעיקר אל צפון ישראל, כולל הגליל העליון, הגליל המערבי ורמת הגולן. כתוצאה מכך, קיפחו את

חייהם 25 חיילי צה"ל ו-23 אזרחים. למעלה מ-61,000 אזרחים ישראלים מ-43 יישובים שונים פונו מבתיהם בתקופה זו.

התקפות בולטות:

- **מטחי הטילים הבלתי פוסקים על יישובי צפון ישראל גרמו להרס בהיקף רחב וחיבו פיני קהילות שלמות.** ערים כגון מטולה וקרית שמונה, הסמוכות לגבול עם לבנון, ניזוקו קשה במיוחד על ידי מטחי הרקטות הבלתי פוסקים של חזבאללה. מעל 50% מהבתים במטולה ניזוקו, כאשר רבים מהם הושמדו כליל, ובקריית שמונה 40% מבנייני המגורים ספגו נזקים חמורים. עצימות התקיפות והאיום שמציבים הכטב"מים למערכות ההגנה האוויריות של ישראל אילצו אלפי תושבים לברוח דרומה כדי להימלט מהסכנה. התקפות אלה הביאו לא רק לנזק לתשתיות; הן גם שיבשו את חיי היום-יום, שכן בתי הספר, העסקים והשירותים הציבוריים הושבתו. המשבר ההומניטרי נמשך בשעה שישאל נאבקות כדי להגן על גבולה הצפוני ועל אזרחיה מסכנות נוספות.

- **הטבח במגידל שמס - הטבח במגידל שמס** התרחש ב-27 ביולי 2024, כאשר טיל של חזבאללה נחת במגרש כדורגל בכפר הדרוזי-ישראלי מגידל שמס, השוכן ברמת הגולן. הטיל פגע במגרש כדורגל, והביא לרציחתם של 12 ילדים ולפציעתם של עשרות נוספים. התקפה זו היכתה בתדהמה הן את העם בישראל והן את הקהילה הבינלאומית, שכן היא כוונה נגד ילדים והביאה למותם.

- **תקיפת הכטב"מ בכפר ערב אלעראמשה -** תקיפת הכטב"מ בערב אלעראמשה התרחשה ב-17 באפריל 2024, כאשר כטב"מ של חזבאללה פגע במרכז קהילתי בכפר הבדואי-ישראלי ערב אלעראמשה, השוכן בסמוך לגבול בין ישראל

ללבנון. התקיפה הביאה לפציעתם של 18 ישראלים לפחות, בהם 14 חיילים ו-4 אזרחים.

- **תקיפת כפר יובל בטיל נ"ט -** תקיפת כפר יובל בטיל נ"ט התרחשה בתאריך 12 באוגוסט 2024, כאשר פעילי חזבאללה שיגרו טיל נ"ט לעבר היישוב כפר יובל השוכן בצפון ישראל, בסמוך לגבול עם לבנון. הטיל פגע באיזור מגורים, גרם לנזק רב ולמספר גדול של נפגעים.

תקיפות ישראליות

במהלך תקופת המגננה, ביצע צה"ל כ-7,000 תקיפות בלבנון, בעיקר בדרום המדינה. צה"ל התמקד בפגיעה בפעילי חזבאללה, בתשתיות ובמשגרי טילים. במהלך תקופה זו, ישראל חיסלה כ-12 מחבלים בכירים בחזבאללה. הבולטים שבהם היו וויסאם אלטוויל ופואד שוכר, המפקד הצבאי הבכיר ביותר בארגון. על פי משרד הבריאות הלבנוני ופרסומי חזבאללה, נהרגו כ-439 פעילי חזבאללה, בנוסף לעשרות מחבלים פלסטינים ולבנונים, אם כי אין אפשרות לאמת נתון זה באופן עצמאי.

תקיפות בולטות:

- **12 במרץ 2024: השמדת מחסני אמל"ח של חזבאללה**

ישראל ביצעה מספר תקיפות אוויריות מדויקות כנגד מחסני אמל"ח של חזבאללה, אשר מוקמו בסמוך לעמק הבקאע. על פי דיווחים, מחסנים אלו הכילו טילים מתקדמים ואמל"ח נוסף שסופק לארגון על ידי איראן. השמדת מצבורי אמל"ח אלה נתפסה כמהלומה קשה ליכולות הצבאיות של חזבאללה וצמצמה את יכולתו לשגר מטחי טילים לישראל.

- **29 ביולי 2024, הפצצת מפקדות של חזבאללה**

כפעולת תגמול על מתקפת הטילים הקטלנית שהביאה למותם של 12 ילדים במגידל שמס,

ישראל ביצעה תקיפה עוצמתית נגד מפקדות של חזבאללה בדרום לבנון. התקיפה כוונה נגד אנשי מפתח בהנהגת חזבאללה ומתחמים מבצעיים, במטרה לשבש את יכולות הפיקוד והשליטה של הארגון. התקיפות גרמו לנזק ניכר לתשתית המבצעית של חזבאללה.

- **22 בנובמבר 2023: חיסולו של מפקד בכיר בחזבאללה, עלי אלמוסאוי.**

במבצע חשאי חיסלו סוכני מודיעין ישראלים בדרום לבנון מפקד בכיר בחזבאללה, עלי אלמוסאוי. אלמוסאוי היה דמות מפתח בכל הנוגע לתיאום מטחי הטילים של חזבאללה לישראל. הפעולה בוצעה בתקיפת כטב"מ מונחה מדויק, בשעה שאלמוסאוי נסע בשיירה בסמוך לעיר נבטיה. חיסולו היווה מכה קשה להנהגה האסטרטגית של חזבאללה.

- **5 בפברואר 2024: חיסול הממונה בחזבאללה על ענייני הלוגיסטיקה, מוסטפא שוכר.**

ישראל הוצאה לפועל חיסול נוסף בפרופיל גבוה כנגד מוסטפא שוכר, הממונה מטעם חזבאללה

על ענייני הלוגיסטיקה, אשר היה אחראי על הברחת כלי נשק מאיראן ללבנון. התקיפה בוצעה בסמוך לגבול בין לבנון לסוריה, בשעה ששוכר פיקח על משלוח של מערכות טילים מתקדמות. כטב"מים ישראלים תקפו את השיירה והרגו אותו וכמה מבני לווייתו. חיסול זה שיבש עוד יותר את שרשרת אספקת כלי הנשק של חזבאללה ללבנון.

- **20 ביוני 2024: תקיפה ממוקדת על מתחם צבאי של חזבאללה**

במה שנחשב להסלמה משמעותית, חיל האוויר הישראלי הפציץ מתחם צבאי של חזבאללה בדרום לבנון, אשר שימש כמתקן אימונים ואחסון אמל"ח מתקדם. התקיפה בוצעה לאחר שמידע מודיעיני הצביע על נוכחותם במקום של מספר פעילים בכירים בחזבאללה, וכתוצאה ממנה חוסלו מספר דמויות מפתח, כולל ח"אלד אלספדי, אסטרטג צבאי בולט. תקיפה זו פגעה במידה רבה ביכולת של חזבאללה לתכנן פעולות עתידיות ולתאם מתקפות רחבות היקף נגד ישראל.

ספטמבר: מעבר למתקפה

תקיפות ישראליות

ב-17 בספטמבר 2024, ישראל יזמה את המהלך ההתקפי הראשון שלה - לפי דיווחים זרים - במבצע פיצוץ האיתוריות ומכשירי הקשר, במהלכו נפגעו למעלה מ-4,000 פעילי חזבאללה בכל רחבי לבנון, בסוריה ובעיראק. מבצע זה היה אחת התקיפות הממוקדות ביותר בהיסטוריה הצבאית, שכן כוון אך ורק נגד פעילים שנשאו עימם מכשירים מבצעיים. לפי הדיווחים, 12 אזרחים בלבד נהרגו, לעומת עשרות מפעילי הארגון, ובנוסף, למעלה מ-500 יצאו מכשירות מבצעית ו-3,500 נוספים נפצעו ואושפזו.

בשבוע שלאחר מכן, חיל האוויר הישראלי פתח במבצע "חיצו קיץ", ותקף אלפי מתקנים לאיחסון טילים ומשגרי רקטות של חזבאללה, בנוסף למאות מטרות נוספות בכל רחבי דרום לבנון ומרכז. לפי אחת ההערכות, בתוך שני ימי לחימה הצליח חיל האוויר הישראלי לנטרל קרוב למחצית יכולות האש של חזבאללה. מספר ההרוגים בלבנון זינק מ-439 לפני ה-17 בספטמבר ליותר מ-2,100 ב-13 באוקטובר, פחות מחודש לאחר שצה"ל עבר למתקפה. לפי ההערכות, רוב רובם של ההרוגים הם פעילי חזבאללה.

1. **טילי נ"ט:** חזבאללה אחסן והשתמש בטיילי נ"ט מונחים מתקדמים כגון טילי קורנט, אשר היוו איום רציני על כלי הרכב המשוריינים של צה"ל.
2. **רקטות ומשגרי רקטות:** כוחות צה"ל חשפו משגרי רקטות, כולל כמה שהוסתרו בבתי אזרחים כשהם מוטענים ומוכנים לשיגור לעבר יישובי צפון ישראל. חזבאללה שיגר אלפי רקטות במהלך העימות, כולל דגמים לטווח בינוני וארוך.
3. **כטב"מים:** חזבאללה הגביר לאורך העימות את השימוש בכטב"מי איסוף ותקיפה. צה"ל נתקל בכטב"מים ובאתרי שיגור כטב"מים במסגרת הרחבת יכולות לוחמת הכטב"מים של חזבאללה.
4. **נשק קל ותחמושת:** מצבורים גדולים של רובי קלצ'ניקוב, רימונים וסוגים נוספים של נשק קל נמצאו במתחמי חזבאללה ובבונקרים של הארגון, כאשר חלקם הוסתרו במנהרות ובבונקרים תת-קרקעיים שמוקמו מתחת לאיזורי מגורים.
5. **מנהרות:** בנוסף לכלי הנשק, צה"ל חשף מנהרות תת-קרקעיות ששימשו את חזבאללה להברחת כוחות וניודם. המנהרות שאותרו היו מצוידות היטב בקווי תקשורת, חדרי אחסנת ציוד, שירותים ואמצעים ללחימה ממושכת, כמו גם תחמושת בשפע. חלק מהמנהרות אף חצו לתוך שטח ישראל, דבר המדגיש אף יותר את חשיבותה של התשתית התת-קרקעית של חזבאללה.
6. **רכבי תקיפה:** צה"ל איתר במנהרות ג'יפים ואופנועים מזוודים באמל"ח ומוכנים ליום פקודה לפלוש לישראל, באופן המזכיר את הטכניקה ששימשה את חמאס ב-7 באוקטובר.

התקפות חזבאללה

המענה של חזבאללה למתקפת האיתוריות והתקיפות האוויריות הנרחבות של ישראל ברחבי לבנון התעכב בתחילה. יחד עם זאת, בתוך מספר שבועות החל חזבאללה לשגר מטחים לעבר צפון ישראל, ובפרט

ב-28 בספטמבר, ספג חזבאללה מהלומה אדירה נוספת, כאשר חסן נסראללה ויותר מתריסר בכירים נוספים חוסלו בבונקר בביירות. קצין משה"מ בכיר, עבאס נילפורושאן, שהיה בבונקר באותו זמן וחוסל אף הוא. חמישה ימים בלבד לאחר מכן, בערב ה-3 באוקטובר, ישראל ככל הנראה חיסלה את בן דודו של נסראללה, יורשו בתפקיד ובכיר הארגון לאורך שנים ארוכות, האשם סאפי אלדין.

ב-1 באוקטובר 2024, החלה ישראל בפעולה קרקעית בדרום לבנון במטרה להסיר את האיום שהציב כח רדואן על צפון ישראל. כאמור, כח רדואן תכנן לבצע בצפון ישראל טבח "7 באוקטובר" משלו, ואף היו לו תוכניות לכבוש את הגליל. חזבאללה השקיע למעלה מ-18 שנים בהכנות ואימונים לתקיפת צפון ישראל עם יותר מ-9,000 לוחמים שאומנו להשתלט על חלקים גדולים מהגליל. היעד היה להשתלט על טריטוריה שתהפוך לשדה הקרב, במקום ששדה הקרב יהיה בדרום לבנון, תוך לקיחת מאות - ואף אלפי - בני ערובה, על מנת לגרום לזעזוע עמוק בישראל. צה"ל חשף כי ערך עשרות מבצעי טיהור בדרום לבנון, שלא פורסמו קודם לכן.

במקביל לכן, צה"ל השקיע מאמצים כבירים בניסיון לצמצם את הפגיעה באזרחים בלתי מעורבים וזאת באמצעות מספר צעדים, שכללו פינוי 46 כפרים בדרום לבנון, שליחת אזהרות על ידי הצנחת מסרים כתובים, שליחת הודעות טקסט והשתלטות על הרדיו הלאומי. לפי דיווחים, יותר מ-1.2 מיליון לבנונים התפנו צפונה.

מאז הפלישה הקרקעית, ארבע אוגדות צה"ליות נכנסו לדרום לבנון ומאז הן עוסקות בטיהור הכפרים הסמוכים לגבול עם ישראל. הכוחות חשפו מגוון רחב של כלי נשק ששימש את חזבאללה ואוחסן על ידו. בין הפריטים הנפוצים ביותר שנמצאו:

לחיפה, יקנעם ועמק יזרעאל, ואלו התקדמו בהדרגה דרומה, לעבר מרכז הארץ. במהלך ארבעה שבועות אלה, שהתאפיינו בלחימה עזה, חזבאללה שיגר למעלה מ-2,000 טילים, כטב"מים ורקטות לישראל. מספר האבידות בנפש בצפון ישראל עלה מ-42 ל-68 הרוגים. בספטמבר ואוקטובר בלבד הופעלו יותר מ-5,400 אזעקות בשל תקיפות על צפון ישראל, וזאת בהשוואה לכ-4,000 אזעקות שהופעלו ב-11 החודשים שקדמו לכך גם יחד.

התקפות בולטות:

- **טיווח בלתי פוסק של הצפון, כולל ירי מתמשך לאיזור חיפה והקריות** וכן **ירי שגרם לשריפות בשטחים פתוחים**. חזבאללה גם הגביר את כמות התקיפות לעבר איזור תל אביב, על ידי מספר מטחים לעבר מרכז הארץ, דבר ממנו נמנע לאורך 11 החודשים הראשונים של המלחמה.
- **תקיפת כטב"מ על הרצליה:** ב-12 באוקטובר, יום כיפור, בוצעה תקיפת כטב"מ מלבנון על הרצליה, דבר שהיווה הסלמה משמעותית. הכטב"מ ששוגר על ידי חזבאללה חדר למרחב האווירי של ישראל ופגע בבניין בהרצליה. תקיפה זו בוצעה במהלך אחד הימים הקדושים ביותר בישראל, דבר שהעצים אף יותר את האפקט של התקרית. הגם שלא דווח על נפגעים, התקיפה מסמנת את האיום הגובר הנשקף מכלי טיס בלתי מאוישים.

- **תקיפת כטב"מ על בסיס גולני:** כטב"מ של חזבאללה פגע בחדר האוכל בבסיס של חטיבת גולני בשעת ארוחת הערב, והביא למותם של ארבעה חיילים ישראלים ולפציעתם של 58 נוספים, ביניהם שבעה באורח קשה. במסגרת התקיפה שוגרו שני כטב"מים מלבנון, כאשר אחד מהם הצליח לחמוק ממערך ההגנה האווירית של ישראל לפני שפגע בבסיס. התקרית עוררה חששות בנוגע ליעילות ההגנה האווירית של ישראל למול השימוש הגובר שעושה חזבאללה בכטב"מים. חקירת התקרית עדיין נמשכת במטרה לקבוע מדוע התקיפה לא זוהתה בזמן מספיק כדי להפעיל אזעקות ולירט את הכטב"מ.
- **בעיית הכטב"מים:** יירוט תקיפות הכטב"מים מהווה אתגר משמעותי בעימות בין ישראל ללבנון, במידה רבה בדומה למלחמה המתמשכת באוקראינה. התרחבות השימוש של חזבאללה בכטב"מים מסבכת את אסטרטגיות ההגנה המסורתיות, מכיוון שאלו יכולים לחמוק מערכות המכ"מ, לחדור עמוק לתוך שטח האויב, ולבצע תקיפות מדויקות על תשתיות חיוניות. ישראל, בדומה לאוקראינה, חייבת להתמודד עם הקושי הגלום באיתור ויירוט כטב"מים קטנים וזריזים, אשר ביכולתם להתגבר על מערכות הגנה אווירית וליצור נקודות תורפה חדשות, במיוחד כאשר תקיפות אלה משולבות עם מטחי טילים קונבנציונליים.